

Ein fyrrapartur á Tungliffjalli

Hugleiðingar um Andrias M. Reinert og onnur fólk í Norðradali

Mynd Kalmar

eftir Hanus Andreassen

Á hvørjum sumri er í Føroyum minst ein dagur, tá vit líka frá morgninum vita, at hetta fer at vera ein fagnaðardagur. Veðrið fer ikki at skifta henda dagin. Tað fer at vera stilli frá morni til kvølds. Gaman í, kanska fer seinnaparturin at karða framtíð dúnleitt mjørkatam yvir onkrum tindi. Men hesin næstan óveruligi ullarlagdurin fer at hvørva aftur, og sólin fer at skina og verma líka til sólsetur.

Ein slíkan dag er ikki altíð neyðugt hjá havnarfólki at leita burtur í aðrar oyggjar og bygdir. Ein stuttur koyritúrur, so ert tú uppi við gamla vegenda og gongur lættliga niðan móti Syðradalsskarði. Komin niðan til tjornina, sneiðir tú til høgru og gongur eftir herðuni niðan á Tungliffjall. Í erva r fjallið slætt, næstan sum eitt talvborð, og sum tú gongur, kanst tú eygleiða, hvussu vindur og regn hava skilt grót og steinpirrur eftir stódd, so tey liggja og pynta hagan, sum eitt mynstur, stroytt av eini meðvitnari skaparahond.

Longu nú ert tú líkasum eitt sindur gandaður, úr gróti og grasi risur ein angi, sum fólstað bæði gátuførur og – upp á ein áfrásigiligan máta – eggjandi. Ein longsul kemur á teg, eftir ævintýrum og bláum skorum. Her er ikki brúk fyri tíðar-maskinum. Hugflogið flytir teg. Og – er tað ikki sum tú har – undir Stiganum – hómar knokkin á Ronju Ránsmannadóttur? Og fara ikki, í gásagongd – ella sum

maðurin segði »á træðri« – undir Nógvuni, teir tólv hobbarir hjá Tolkien gangandi, á veg at tosa tvey álvaraorð við drekan Smák, sum liggur í einum helli undir Sornfelli og bolar á sinum stolna gulli?

Tú gongur spakuliga eftir tí sólvermda takinum á Tungliffjalli og nærkast útnyrðingsendanum á fjallinum. Tá ið tú kemur út á tromina, fært tú eitt upplivilti, sum næstan tekur teg av fótum. Vestanfyri eru Hestur og Kultúr, streymtargar og kókandi iður. Norðanfyri reisa fjøllini seg – Nógvan, Fjallið millum Botna og Sornfelli. Og fylgir tú bakkanum, kemur tú til Nípuna, sum – líkasum Smákur í ádni – liggur og krógvar tvey feitelendi: Seyðaskor og Reipaskor. Tá ið tú hevur drukkið teg ótystan av sjónini og dregur sjónarringin inneftir, sært tú – beint undir fótunum og orandi djúpt niðri – nøkur fá hús og úthús. Hetta er byggin Norðradalur. Sum hon tykist litil og fjar! Og kortini, far ikki skeivur, henda litla byggin hevur fyri allar ævir fingið aðalsmerki av tí tignarliga umhvørvi, sum kranstar hana.

Ber tað til at siga, at ein bygd hevur sál? Ivaleyst ikki. Hetta orðið hevur í út við eina øld verið at kalla úthýst úr orðalagnum hjá mentanum fólk í okkara rationellu tíð. Men – orðið vil ikki rýma. Og nettup hetta orðið noyðast vit at brúka, um vit skulu royna at lýsa hesa merkiliga sammenrenning av landslag og søgu og menniskjum. Ein rithøv-

undur hevur lýst sálina hjá hesi litlu byggin – Norðradali – við hesum orðum:

Ella hetta, sum tóktist at loða uppi við alt, sum hendi í byggin; málburðurin; hetta neyva málið, sum eitt sløg av skaldskapari frá fyrndartíð var felt niðri, uttan at tey, ið brúktu hetta málið, grundaðu nakað um tað, hetta amboðið, so líðiligt og so ríkt, at hann, ið kendi tað, ongantíð stóð fastur, sum rakti á alt, hvønn mun í lýsi, hvørja skifting í veðri, hvønn kort og hvønn hjalla, hvørt litbrigdi, hvørt viðbragð; eitt mál, sum... segði frá onkrum gátuførum sambandi, eini rennu undir heilum aftur til onkra loynda keldu, aftur í søgu, fult mæli, heila sjón...

Var tað okkurt av hesum?

Tað var einki av hesum – og alt hetta!

Tað var – andin, stevið, kenslan av at vera vilstur av tí beina vegnum inn í eitt... ævintýr, hómíngin av, at tíðin er ein breyt, og at tú knappliga, meðan tú gongur, dettur niður í gjøgnum eitt hol og – er á eini aðrari breyt, eini breyt gjørdari úr fortíð og skýming...

Sum ein situr her í sólini uttast á tromini, er tað sum tey farnu rísa upp og vilja bera vitnisburð um henda anda, hetta sínámillum ríkandi samspæl millum menniskjansligar tankar og kenslur og landslagsins stórbæri og romantikk. Úr Vestmanna

komur Hans Simonsen og setir seg niður á hesum fremmanda stað. Úr Kald-

bak koma Angelika Reinert og Óli Johannesen, ættaður úr Gortu við Gjógv. Mong ár undan teimum, allarfyrr í 19. øld, komu eini onnur hjún úr Kaldbak, Andrass og kona hansara Charlotta Pólsdóttir. Tey áttu m.a. sonin Andrass í Dali, sum lærði til skráddara og er ættfaðir hjá Dalafólkinum í Havn.

Men sum eg siti, er tað sum eg hoyri ungar røddir, bornar við gátuførum ljóðbylgjum, so óendaliga langt burturi og samstundis so merkiliga nær, og eg siggi fyri mær nakrar ungar gentur, sum sjóða, meðan tær vassa í ánni ella renna eftir lögasteinumum. Ein teirra – við dreymandi eygum og ývnum hári – eitur Andrea. Hvat droymir hon um? Um at fara burtur í onnur lond at vita, um prinsar eru til. Um hon fann nakran prins, veit eg ikki. Men hon doyði í Kjöpinhavn undir seinna heimsbardaga. Tá hevði hon – sum ein tann fyrsta kvinnan í Føroyum – skrivað sitt navn í okkara ungu bókmentasøgu. Eg hugsi sjálvandi um Andreu Rein-

ert, sum skrivaði stuttsøguna »Dreymurin«.

Men lat okkum – áðrenn vit fara víðari – dvølja eitt bil við hina ættina í Norðradali. Tað er mær sagt, at Hans Simonsen – sum var ættaður úr Toftum í Vestmanna – kom til Norðradals í 1885. Hann var fyrst uppsitari á Sorinskrivaragárdinum og festi seinni henda garð. Av teimum 12 børnunum vuku tiggju til. Døurnar vóru sjei. Katrina, Jóhanna, Lina og Jakobina giftust til Havnar, Bette og Sigríð heim á Sand. Albertina fór til Danmarkar. Og so átti hann triggjar synir, Hanus, Simun og Jóhan.

Henda seinasta havi eg kent ógvuliga væl. Jóhan var ein óvanliga fryntligur og blíður maður. Tá hann flenti, kundi tað ljóða sum eitt omanlop. Og at flenna – tað gjørdi hann ofta, ikki minst tá ið hann spældi sjavs og klamsaði ein hogan trumf á borðið. Jóhan var ein óvanliga vakur maður, prúdliga bygður, við høvd-

Trý ættarlið. Aftast f.v.: Óli, Andrias og Gustav. Fremst f.v.: Andrea, Charlotta, systi Andriasar, rópt »Gumma«, Nordina, Jóhanna, Jens, Óli í Gortu og Jana

